

OBWIESZCZENIE MARSZAŁKA SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 5 kwietnia 1993 r.

**w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu uchwały Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 23 listopada 1990 r.
— Regulamin Senatu.**

1. Na podstawie art. 2 uchwały Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 19 marca 1993 r. w sprawie zmiany Regulaminu Senatu (Monitor Polski Nr 16, poz. 128) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst uchwały Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 23 listopada 1990 r. — Regulamin Senatu (Monitor Polski z 1991 r. Nr 2, poz. 11), z uwzględnieniem zmian wprowadzonych:

- 1) uchwałą Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 23 maja 1991 r. w sprawie zmiany Tymczasowego regulaminu Senatu (Monitor Polski Nr 19, poz. 128),
- 2) uchwałą Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 24 maja 1991 r. w sprawie zmiany Tymczasowego regulaminu Senatu (Monitor Polski Nr 19, poz. 129),
- 3) uchwałą Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 24 października 1991 r. w sprawie zmiany Tymczasowego regulaminu Senatu (Monitor Polski Nr 43, poz. 299),
- 4) uchwałą Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 27 listopada 1991 r. w sprawie zmiany Regulaminu Senatu (Monitor Polski Nr 43, poz. 302),
- 5) uchwałą Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 7 sierpnia 1992 r. w sprawie zmiany Regulaminu Senatu (Monitor Polski Nr 27, poz. 188),

6) uchwałą Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 19 marca 1993 r. w sprawie zmiany Regulaminu Senatu (Monitor Polski Nr 16, poz. 128) oraz z uwzględnieniem zmian wynikających z przepisów ogłoszonych przed dniem wydania niniejszego jednolitego tekstu i z zastosowaniem ciągłej numeracji działów, rozdziałów, artykułów, ustępów i punktów.

2. Podany w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst uchwały nie obejmuje następujących przepisów:

- 1) art. 71 uchwały Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 23 listopada 1990 r. — Tymczasowy regulamin Senatu (Monitor Polski z 1991 r. Nr 2, poz. 11) w brzmieniu:
„Art. 71. Uchwała wchodzi w życie z dniem uchwalenia.”,
- 2) art. 2 uchwały Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 23 maja 1991 r. w sprawie zmiany Tymczasowego regulaminu Senatu (Monitor Polski Nr 19, poz. 128) w brzmieniu:
„Art. 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.”,
- 3) art. 2 uchwały Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 24 maja 1991 r. w sprawie zmiany Tymczasowego

regulaminu Senatu (Monitor Polski Nr 19, poz. 129) w brzmieniu:

„Art. 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.”,

- 4) art. 2 uchwały Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 24 października 1991 r. w sprawie zmiany Tymczasowego regulaminu Senatu (Monitor Polski Nr 43, poz. 299) w brzmieniu:

„Art. 2. Uchwała wchodzi w życie po upływie 7 dni od jej podjęcia.”,

- 5) art. 2 uchwały Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 27 listopada 1991 r. w sprawie zmiany Regulaminu Senatu (Monitor Polski Nr 43, poz. 302) w brzmieniu:

„Art. 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.”,

- 6) art. 2 uchwały Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 7 sierpnia 1992 r. w sprawie zmiany Regulaminu Senatu (Monitor Polski Nr 27, poz. 188) w brzmieniu:

„Art. 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.”,

- 7) art. 3 uchwały Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 19 marca 1993 r. w sprawie zmiany Regulaminu Senatu (Monitor Polski Nr 16, poz. 128) w brzmieniu:

„Art. 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 3 dni od dnia podjęcia.”

Marszałek Senatu: *A. Chelkowski*

Załącznik do obwieszczenia Marszałka Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 5 kwietnia 1993 r. (poz. 198)

UCHWAŁA SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 23 listopada 1990 r.

Regulamin Senatu.

Dział I

PRZEPISY OGÓLNE

Art. 1. 1. Obowiązki i prawa senatorów oraz warunki wykonywania mandatu wynikają z przepisów ustawy określającej obowiązki i prawa posłów oraz senatorów.

2. Regulamin Senatu określa szczegółowe obowiązki i prawa senatorów związane z organizacją wewnętrzną i porządkiem prac Senatu.

3. Jeżeli w tekście bez bliższego określenia powoływany jest „art.”, chodzi o Regulamin Senatu.

Art. 2. Senatorowie w swojej działalności kierują się dobrem Narodu i własnym sumieniem.

Art. 3. 1. Senat podejmuje uchwały zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy ogólnej liczby senatorów, o ile przepisy Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, ustaw i Regulaminu Senatu nie stanowią inaczej. Podjęcie przez Senat uchwały w sprawie ustawy zmieniającej Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej wymaga większości co najmniej 2/3 głosów w obecności co najmniej połowy ogólnej liczby senatorów.

2. Senat podejmuje uchwały bez zbędnej zwłoki.

Art. 4. 1. Senatorowie wykonują swoje zadania w szczególności poprzez:

- 1) udział w posiedzeniach Senatu,
- 2) udział w pracach ustawodawczych,
- 3) podejmowanie interwencji w sprawach problemowych, w przypadkach naruszania godności i praw obywateli oraz jaskrawego naruszenia porządku prawnego,
- 4) utrzymywanie niezbędnych kontaktów z wyborcami w zakresie nie kolidującym z pracami Senatu,
- 5) udział w Zgromadzeniu Narodowym.

2. Senatorowie przy sprawdzaniu udzielanych im informacji korzystają z pomocy organów władzy i administracji państwowej oraz samorządowej.

3. Bez zgody zainteresowanego senatorowi nie wolno ujawnić źródła informacji.

Dział II

ORGANY SENATU

Art. 5. Organami Senatu są:

- 1) Marszałek Senatu,
- 2) Prezydium Senatu,
- 3) Konwent Seniorów,
- 4) komisje Senatu.

Art. 6. Prezydium Senatu tworzą Marszałek i trzech wicemarszałków.

Art. 7. 1. Senat wybiera Marszałka i wicemarszałków spośród kandydatów zgłoszonych przez co najmniej 10 senatorów, w głosowaniu tajnym, podejmując uchwałę bezwzględną większością głosów.

2. Jeżeli w głosowaniu żaden z kandydatów nie uzyska wymaganej większości głosów, przeprowadza się kolejne tury głosowania z kolejnym wyłączeniem kandydata, który uzyskał najmniejszą liczbę głosów. Przy równej liczbie głosów o wyłączeniu decyduje losowanie.

3. Odwołanie Marszałka lub wicemarszałka odbywa się na wniosek co najmniej 34 senatorów, w głosowaniu tajnym, bezwzględną większością głosów.

Art. 8. 1. Marszałek Senatu:

- 1) stoi na straży praw i godności Senatu,
- 2) reprezentuje Senat,
- 3) przedstawia zgodnie z art. 31 ust. 2 wnioski dotyczące porządku obrad,
- 4) przewodniczy obradom Senatu i czuwa nad ich przebiegiem,
- 5) zwołuje posiedzenia Prezydium Senatu, przewodniczy obradom i kieruje jego pracami,
- 6) sprawuje nadzór nad pracami komisji senackich i może zlecić im rozpatrzenie określonych spraw,
- 7) zwołuje Konwent Seniorów i przewodniczy jego obradom,
- 8) sprawuje pieczę nad spokojem i porządkiem na całym obszarze należącym do Senatu,
- 9) sprawuje nadzór nad prawidłowym stosowaniem Regulaminu Senatu,

- 10) powołuje i odwołuje Szefa Kancelarii Senatu po zasięgnięciu opinii Prezydium Senatu i Komisji Regulaminowej i Spraw Senatorskich,
 - 11) podejmuje inne czynności wynikające z Regulaminu Senatu.
 2. Marszałek Senatu podpisuje w imieniu Senatu pisma do adresatów zewnętrznych.
 3. Marszałek Senatu może upoważnić senatora lub grupę senatorów do wykonywania określonych czynności.
- Art. 9.** Prezydium Senatu:
- 1) ustala plany pracy Senatu,
 - 2) sprawuje nadzór nad terminowością prac Senatu i jego organów,
 - 3) zwołuje posiedzenia Senatu,
 - 4) ustala projekt porządku obrad po zasięgnięciu opinii Konwentu Seniorów,
 - 5) dokonuje wykładni przepisów Regulaminu Senatu po zasięgnięciu opinii Komisji Regulaminowej i Spraw Senatorskich,
 - 6) poleca komisjom rozpatrzenie spraw w określonym zakresie,
 - 7) w porozumieniu z przewodniczącymi komisji powołuje i odwołuje stałych doradców Senatu oraz ustala zasady organizowania doradztwa Senatu i jego organów,
 - 8) uchwała projekt budżetu Kancelarii Senatu po zasięgnięciu opinii Komisji Regulaminowej i Spraw Senatorskich oraz nadzoruje jego wykonanie,
 - 9) podejmuje, na wniosek senatora, odpowiednie środki zmierzające do załatwienia przedłożonej przezeń sprawy,
 - 10) prowadzi sprawy z zakresu stosunków z Sejmem,
 - 11) uchwała statut Kancelarii Senatu po zasięgnięciu opinii Komisji Regulaminowej i Spraw Senatorskich,
 - 12) składa wnioski i podejmuje inne decyzje przewidziane Regulaminem Senatu.

Art. 10. 1. Porządek dzienny i termin posiedzenia Prezydium Senatu ustala Marszałek Senatu.

2. W posiedzeniach Prezydium Senatu biorą udział z głosem doradczym Szef Kancelarii Senatu oraz osoby zaproszone przez Marszałka Senatu.

3. W posiedzeniach Prezydium Senatu mogą brać udział senatorowie bez prawa zabierania głosu.

4. Z posiedzeń Prezydium Senatu sporządza się protokół, który podpisuje Marszałek Senatu. Protokół stanowi jedyne urzędowe stwierdzenie przebiegu posiedzenia Prezydium i jest dostępny dla wszystkich senatorów.

5. Prezydium Senatu podejmuje uchwały lub inne decyzje większością głosów. W przypadku równej liczby głosów decyduje głos Marszałka Senatu.

Art. 11. Wicemarszałkowie Senatu:

- 1) przewodniczą w zastępstwie Marszałka obradom Senatu,
- 2) sprawują w zastępstwie Marszałka funkcje powierzone przez niego lub przez Prezydium.

Art. 12. 1. Komisje Senatu są organami powołanymi do rozważania i opracowywania spraw z własnej inicjatywy oraz przekazanych im przez Senat, Marszałka Senatu lub Prezydium Senatu.

2. Komisje w ramach swoich kompetencji rozpatrują i przedstawiają Senatowi stanowisko dotyczące ustaw uchwalonych przez Sejm.

3. Komisje zajmują również stanowisko co do prawidłowości wprowadzania w życie i sposobu wykonywania ustaw.

4. Komisje w porozumieniu z Komisją Regulaminową i Spraw Senatorskich opracowują regulaminy swojego działania.

Art. 13. 1. Senat powołuje i rozwiązuje komisje stałe do określonego rodzaju spraw oraz komisje nadzwyczajne do realizacji określonych zadań.

2. Przewodniczących i członków komisji wybiera i odwołuje Senat.

3. Marszałek Senatu z inicjatywy własnej lub Prezydium Senatu, a także na wniosek co najmniej czterech przewodniczących komisji zwołuje posiedzenie przewodniczących komisji Senatu.

4. Posiedzenia przewodniczących komisji Senatu służą koordynacji współpracy między komisjami, wskazywaniu potrzebnych inicjatyw ustawodawczych oraz rozpatrywaniu innych spraw przedstawionych przez Marszałka, Prezydium Senatu lub przewodniczących komisji.

Art. 14. 1. Projekty uchwał w sprawie powołania i rozwiązania komisji, a także ustalenia ich składów przygotowuje i przedstawia Senatowi Komisja Regulaminowa i Spraw Senatorskich.

2. Projekty uchwał w sprawie powołania i odwołania przewodniczącego komisji Komisja Regulaminowa i Spraw Senatorskich przygotowuje i przedstawia Senatowi na wniosek odpowiedniej komisji, z zastrzeżeniem ust. 3.

3. Z wnioskiem o odwołanie przewodniczącego komisji może wystąpić także Prezydium Senatu.

4. Wnioski w sprawie powołania i odwołania przewodniczącego komisji opiniuje Konwent Seniorów.

Art. 15. Ustanawia się następujące komisje stałe:

- 1) Gospodarki Narodowej,
- 2) Inicjatyw i Prac Ustawodawczych,
- 3) Kultury, Środków Przekazu, Nauki i Edukacji Narodowej,
- 4) Konstytucyjną,
- 5) Obrony Narodowej,
- 6) Ochrony Środowiska,
- 7) Polityki Społecznej i Zdrowia,
- 8) Praw Człowieka i Praworządności,
- 9) Regulaminową i Spraw Senatorskich,
- 10) Rolnictwa,
- 11) Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej,
- 12) Spraw Emigracji i Polaków za Granicą,
- 13) Spraw Zagranicznych.

Art. 16. 1. Konwent Seniorów jest organem zapewniającym współdziałanie klubów parlamentarnych w sprawach związanych z działalnością i tokiem prac Senatu.

2. Konwent Seniorów tworzą: Marszałek, wicemarszałkowie oraz senatorowie — przedstawiciele klubów parlamentarnych działających w Senacie, które skupiają co najmniej 7 senatorów.

3. Kluby o mniejszej liczbie członków mogą delegować wspólnego przedstawiciela do Konwentu Seniorów, jeśli łącznie skupiają co najmniej 7 senatorów.

4. Konwent Seniorów wykonuje swoje zadania poprzez:

- 1) opiniowanie projektów porządku obrad Senatu,
- 2) opiniowanie planu pracy oraz wypowiedanie się w sprawie terminów posiedzeń Senatu,
- 3) wskazywanie potrzebnych inicjatyw ustawodawczych,
- 4) rozpatrywanie oraz przedstawianie wniosków w sprawie sposobu prowadzenia dyskusji lub obrad Senatu,
- 5) rozpatrywanie innych spraw przedstawionych przez Prezydium Senatu lub przedstawicieli klubów parlamentarnych.

5. Konwent Seniorów zwołuje Marszałek Senatu z inicjatywy własnej, Prezydium Senatu lub na wniosek co najmniej jednego z klubów określonych w ust. 2 i 3.

6. Do posiedzeń Konwentu Seniorów stosuje się odpowiednio przepisy art. 10 ust. 1—4.

Art. 17. 1. Senat wybiera ze swego grona sześciu sekretarzy Senatu. Wybór odbywa się łącznie, chyba że Senat postanowi inaczej.

2. Sekretarze Senatu prowadzą listę mówców i protokoły posiedzeń Senatu, dokonują obliczenia wyników głosowania i pełnią inne czynności zlecone przez Marszałka Senatu.

Dział III

OBOWIĄZKI I PRAWA SENATORÓW

Art. 18. 1. Senatorowie przed objęciem mandatu składają na pierwszym posiedzeniu Senatu ślubowanie według roty obowiązującej senatorów.

2. Senator nieobecny na pierwszym posiedzeniu Senatu składa ślubowanie na najbliższym posiedzeniu, w którym bierze udział.

3. Sprawy senatorów, którzy nie złożyli ślubowania w terminie 3 miesięcy od dnia wyborów, rozpatruje Prezydium Senatu, po zasięgnięciu opinii Komisji Regulaminowej i Spraw Senatorskich.

Art. 19. 1. Senatora obowiązuje obecność i czynny udział w posiedzeniach Senatu oraz organów Senatu, do których został wybrany.

2. Senatorowi uczestniczącemu w posiedzeniu nie wolno uchylić się od udziału w głosowaniu. Głosować wolno tylko osobiście.

3. Senator nie może bez ważnych powodów uchylić się od przyjęcia funkcji w organach Senatu.

4. Senator ma prawo do stałej pomocy Kancelarii Senatu.

Art. 20. 1. Senator może być członkiem nie więcej niż dwóch komisji stałych, a także może brać udział w pracach innych komisji, lecz bez prawa głosowania.

2. Senator ma obowiązek zgłosić swoją kandydaturę przynajmniej do jednej komisji stałej.

3. Za zgodą Prezydium Senatu senator może być członkiem więcej niż dwóch komisji.

Art. 21. 1. Senator potwierdza swoją obecność na posiedzeniu Senatu oraz jego organów podpisem na liście.

2. W razie przeszkody uniemożliwiającej senatorowi udział w posiedzeniu Senatu powinien on pisemnie usprawiedliwić swoją nieobecność w terminie 7 dni od dnia powstania przeszkody, przysyłając pismo do Marszałka Senatu, a w przypadku posiedzenia komisji — do przewodniczącego komisji.

3. Nieobecność bez usprawiedliwienia na dwóch posiedzeniach Senatu lub trzech posiedzeniach komisji stałych w ciągu roku podlega rozpatrzeniu w trybie art. 23.

4. W przypadku nieobecności senatora na posiedzeniu bez usprawiedliwienia, na liście obecności umieszcza się odpowiednią adnotację.

5. Za każdą nie usprawiedliwioną nieobecność senatora na posiedzeniu plenarnym potrąca się 10% podstawowej diety senatorskiej, a na posiedzeniu komisji senackiej — 5% podstawowej diety.

6. Wątpliwości w sprawach określonych w ust. 5 rozstrzyga Prezydium Senatu po zasięgnięciu opinii Komisji Regulaminowej i Spraw Senatorskich.

Art. 22. Prezydium Senatu, na wniosek senatora, może udzielić mu z ważnych przyczyn urlopu od wykonywania obowiązków senatora. Na czas trwania urlopu wypłacanie diety senatorskiej może ulec zawieszeniu.

Art. 23. 1. Sprawy senatorów, którzy nie wykonują obowiązków senatorskich, jak również senatorów, którzy zachowują się w sposób nie odpowiadający godności senatora, podlegają, na wniosek Prezydium Senatu, rozpatrzeniu przez Komisję Regulaminową i Spraw Senatorskich.

2. Komisja Regulaminowa i Spraw Senatorskich w wyniku rozpatrzenia sprawy, o której mowa w ust. 1, może w drodze uchwały:

- 1) zwrócić senatorowi uwagę,
- 2) udzielić senatorowi upomnienia.

3. Od uchwały komisji senatorowi przysługuje w terminie 14 dni od jej doręczenia odwołanie do Prezydium Senatu. Odwołanie wnosi się na ręce Marszałka Senatu, który przedstawia je na posiedzeniu Prezydium Senatu. Decyzja Prezydium Senatu jest ostateczna.

Art. 24. 1. Wniosek w sprawie wyrażenia zgody na pociągnięcie senatora do odpowiedzialności karnej, aresztowanie lub zatrzymanie składa się do Prezydium Senatu, które przekazuje ten wniosek do rozpatrzenia Komisji Regulaminowej i Spraw Senatorskich.

2. Komisja powiadamia senatora, którego wniosek dotyczy, o treści wniosku oraz terminie jego rozpatrzenia przez komisję.

3. Senator, którego wniosek dotyczy, może — w formie pisemnej lub ustnie — przedstawić komisji wyjaśnienia i własne wnioski w tej sprawie, a także ustanowić obrońcę spośród senatorów.

4. Po rozpatrzeniu sprawy komisja uchwała sprawozdanie.

5. Senat rozpatruje sprawozdanie komisji. Nad sprawozdaniem nie przeprowadza się dyskusji. Senator, którego wniosek dotyczy, może złożyć wyjaśnienia, a senatorom przysługuje prawo zadawania pytań w tej sprawie.

6. Senat wyraża zgodę na pociągnięcie senatora do odpowiedzialności karnej, aresztowanie lub zatrzymanie, podejmując uchwałę większością co najmniej 2/3 głosów w obecności co najmniej połowy ogólnej liczby senatorów.

Art. 25. Wygaśnięcie mandatu senatora stwierdza Senat po wysłuchaniu wniosku Komisji Regulaminowej i Spraw Senatorskich.

Dział IV

PIERWSZE POSIEDZENIE SENATU

Art. 26. 1. Pierwsze w kadencji posiedzenie Senatu zwołuje Prezydent w ciągu 30 dni od dnia wyborów.

2. Kancelaria Senatu zawiadamia senatorów o zarządzeniu Prezydenta w tej sprawie.

Art. 27. 1. Pierwsze posiedzenie Senatu otwiera Prezydent i powołuje na przewodniczącego najstarszego wiekiem senatora (Marszałek Senior). W razie niemożności dokonania tej czynności przez Prezydenta, pierwsze posiedzenie Senatu otwiera Marszałek Senior.

2. W razie przeszkody funkcję przewodniczącego obrad obejmuje kolejny wiekiem senator.

3. Marszałek Senior składa ślubowanie oraz powołuje spośród najmłodszych wiekiem senatorów trzech sekretarzy pierwszego posiedzenia.

4. Marszałek Senior przy pomocy sekretarzy pierwszego posiedzenia odbiera ślubowanie senatorskie oraz przeprowadza wybór Marszałka Senatu.

5. Senatorowie składają ślubowanie w ten sposób, że po odczytaniu roty ślubowania, wywołani w kolejności alfabetycznej, powstawszy wypowiadają słowo „ślubuję”.

6. Senator wybrany Marszałkiem składa oświadczenie o przyjęciu funkcji Marszałka Senatu, po czym przejmuje od Marszałka Seniora przewodnictwo obrad.

Art. 28. Marszałek Senatu przeprowadza przy pomocy sekretarzy pierwszego posiedzenia wybór wicemarszałków Senatu oraz sekretarzy Senatu.

Dział V
FUNKCJONOWANIE SENATU

Rozdział 1

Posiedzenia Senatu

Art. 29. 1. Senat obraduje na posiedzeniach.

2. Kancelaria Senatu nie później niż na 7 dni przed planowanym posiedzeniem zawiadamia o terminie i przewidywanym porządku dziennym tego posiedzenia senatorów, Prezydenta, Marszałka Sejmu, Prezesa Rady Ministrów, a o obradach na temat ustawy budżetowej — także Prezesa Najwyższej Izby Kontroli.

3. W szczególnie uzasadnionych wypadkach termin, o którym mowa w ust. 2, może za zgodą Prezydium Senatu ulec skróceniu.

Art. 30. 1. Prezydent uczestniczy w posiedzeniach Senatu, gdy uzna to za celowe.

2. Prawo udziału w posiedzeniach Senatu, oprócz osób wymienionych w art. 29 ust. 2, mają członkowie Prezydium Sejmu, członkowie Rady Ministrów, ministrowie stanu, Prezes Trybunału Konstytucyjnego, Przewodniczący Trybunału Stanu, Rzecznik Praw Obywatelskich i Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego.

3. Prawo udziału w posiedzeniach Senatu mają również zaproszeni przez Prezydium Senatu goście.

4. Prawo wstępu na salę obrad mają upoważnieni pracownicy Kancelarii Senatu.

Art. 31. 1. Posiedzenia Senatu odbywają się w terminach ustalonych uchwałą Senatu lub przez Prezydium Senatu.

2. Projekt porządku obrad Senatu ustala Prezydium Senatu na wniosek Marszałka, przy czym do porządku obrad mogą być wniesione jedynie sprawy znane senatorom z druków rozdanych nie później niż na 3 dni przed posiedzeniem. W wyjątkowych przypadkach może nastąpić, za zgodą Senatu, skrócenie tego terminu.

3. Komisje i senatorowie mogą zgłaszać do Prezydium Senatu, nie później niż na 10 dni przed posiedzeniem, wnioski w sprawie porządku obrad, a ich nieuwzględnienie wymaga wyjaśnienia przy przedstawianiu senatorom projektu porządku obrad.

4. Inicjatywy ustawodawcze zgłaszane w trybie ust. 3 są podporządkowane postępowaniu przewidzianemu w art. 60—64.

Art. 32. 1. Na wniosek senatora, zgłoszony na początku posiedzenia, Marszałek może zaproponować uzupełnienie obrad.

2. Sprawy przedstawione w trybie ust. 1 dotyczą zapytań, informacji lub stanowią propozycje inicjatyw ustawodawczych, z tym że w tym ostatnim wypadku wniosek senatora, złożony równocześnie na piśmie Marszałkowi, przekazuje się komisjom zgodnie z art. 60 ust. 1, bez podejmowania dyskusji.

3. Sprawy przedstawione w trybie ust. 2, oprócz inicjatyw ustawodawczych, mogą być wzięte pod obrady jedynie za zgodą Senatu.

4. Zapytania przedstawione w trybie ust. 2 wymagają odpowiedzi najpóźniej w czasie najbliższego posiedzenia Senatu.

Art. 33. 1. Posiedzenia Senatu są jawne.

2. Jawność posiedzeń Senatu zapewnia w szczególności:

- 1) wcześniejsze informowanie opinii publicznej o posiedzeniach,
- 2) umożliwienie prasie, radiu i telewizji publikowania sprawozdań z posiedzeń,

3) umożliwienie publiczności obserwowania obrad Senatu na zasadach określonych przez Marszałka Senatu w przepisach porządkowych.

3. Senat na wniosek Prezydium Senatu lub co najmniej 10 senatorów może uchwalić tajność obrad, jeżeli wymaga tego dobro państwa. Uchwałą w tej sprawie Senat podejmuje bezwzględną większością głosów.

4. Senat rozstrzyga o tajności obrad na posiedzeniu niejawnym.

5. Na posiedzeniu niejawnym nie można głosować nad żadną ustawą.

Art. 34. 1. Z przebiegu posiedzenia Senatu sporządza się protokół oraz sprawozdanie stenograficzne, które stanowią jedyne urzędowe stwierdzenie przebiegu obrad.

2. Protokół posiedzenia Senatu obejmuje krótki zapis o przebiegu obrad, a także — w załącznikach — pełne teksty uchwalonych ustaw, podjętych uchwał, przedłożonych sprawozdań i wniosków oraz innych materiałów rozpatrywanych przez Senat.

3. Protokół oraz stenogram, wraz z załącznikami, udostępniany jest senatorom w terminie 21 dni po posiedzeniu Senatu.

4. Senator oraz każdy uczestnik posiedzenia biorący udział w dyskusji może, nie później niż do dnia rozpoczęcia obrad następnego po udostępnieniu protokołu posiedzenia Senatu, zgłosić zastrzeżenia lub poprawkę do sporządzonego protokołu. O przyjęciu lub odrzuceniu poprawki Senat rozstrzyga większością głosów bez dyskusji.

5. Protokół, do którego nie wniesiono zastrzeżeń lub poprawek, uważa się za przyjęty. Przyjęcie protokołu potwierdza podpisem Marszałek Senatu lub przewodniczący obradom wicemarszałek oraz prowadzący protokół sekretarz posiedzenia. Protokół, opatrzony pieczęcią Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, przechowuje się w archiwum Senatu.

6. Imienne wyniki głosowania przeprowadzonego przy użyciu aparatury elektronicznej oraz wyniki głosowania imiennego przeprowadzonego przy użyciu kart do głosowania są publikowane w sprawozdaniu stenograficznym.

7. Drukowanie sprawozdań stenograficznych zarządza Marszałek Senatu.

Art. 35. 1. Marszałek Senatu może zarządzić skreślenie z protokołu i stenogramu zwrotów godzących w powagę Senatu lub sprzecznych ze ślubowaniem senatorskim, przekazując sprawę Komisji Regulaminowej i Spraw Senatorskich.

2. Od decyzji Marszałka w sprawie określonej w ust. 1 senator lub inny mówca może odwołać się do Prezydium Senatu, które podejmuje decyzję ostateczną po zasięgnięciu opinii Komisji Regulaminowej i Spraw Senatorskich.

Art. 36. Ogólnie dostępnym, nieurzędowym sprawozdaniem z przebiegu posiedzenia Senatu i komisji senackich jest „Diariusz Senatu Rzeczypospolitej Polskiej”, wydawany z polecenia Marszałka Senatu.

Rozdział 2

Obrady

Art. 37. 1. Obradami Senatu kieruje Marszałek lub w jego zastępstwie wicemarszałek przy pomocy dwóch sekretarzy Senatu.

2. Marszałek Senatu przedstawia Senatowi do zatwierdzenia ustalony przez Prezydium Senatu projekt porządku obrad.

3. Senatorowie mogą składać wnioski o uzupełnienie porządku obrad w trybie przewidzianym Regulaminem Senatu.

Art. 38. 1. Marszałek Senatu udziela głosu w sprawach objętych porządkiem obrad.

2. Senatorowie, którzy zamierzają wziąć udział w dyskusji nad określonym punktem porządku obrad, zapisują się do głosu u prowadzącego listę mówców sekretarza Senatu, a podpisane wnioski zmierzające do podjęcia uchwały składają na piśmie.

3. Wnioski o charakterze legislacyjnym senatorowie składają na piśmie. W wypadku zaproponowania poprawek pociągających za sobą obciążenie budżetu państwa, senatorowie na piśmie wskazują źródła pokrycia.

4. Marszałek Senatu udziela głosu senatorom według kolejności zapisu. Pierwszym przemawiającym jest sprawozdawca, a jeżeli w komisji, której stanowisko ma być przedmiotem dyskusji, istniała rozbieżność, drugim przemawiającym jest sprawozdawca poglądów mniejszości.

5. Przed przystąpieniem do obrad nad stanowiskiem senatorowie mogą zgłaszać z miejsca krótkie zapytania do sprawozdawcy w związku z referowanym projektem ustawy, uchwały lub problemem. Na zapytania sprawozdawca udziela odpowiedzi.

6. Senatorowie mogą także zgłaszać z miejsca krótkie zapytania, związane z omawianą ustawą lub uchwałą, do obecnych na posiedzeniu osób wymienionych w art. 30 ust. 2, w sprawach kierowanych przez nie urzędów lub instytucji.

7. Marszałek Senatu może zwrócić uwagę senatorowi, który w swoim wystąpieniu odbiega od przedmiotu obrad, przywołaniem senatora „proszę do rzeczy”. Po dwukrotnym przywołaniu senatora „proszę do rzeczy” Marszałek może odebrać przemawiającemu głos.

Art. 39. 1. Przedmiotem obrad Senatu są w szczególności:

- 1) ustawy uchwalone przez Sejm,
- 2) zapowiedzi inicjatyw i projekty ustaw stanowiących inicjatywę ustawodawczą Senatu,
- 3) wnioski komisji i senatorów zgłaszane w trybie art. 31 ust. 3,
- 4) zapytania, sprawy różne zgłaszane w trybie art. 32 ust. 2,
- 5) sprawozdania komisji i senatorów,
- 6) rozpatrywanie sprawozdań Rzecznika Praw Obywatelskich,
- 7) inne sprawy przewidziane lub wynikające z Konstytucji, ustaw i Regulaminu Senatu.

Art. 40. 1. Przemówienie sprawozdawcy komisji nie może trwać dłużej niż 20 minut, a przemówienie senatora w debacie — dłużej niż 10 minut, chyba że Marszałek Senatu ze względu na wagę przedmiotu debaty dopuści dłuższy czas przemówień lub w konkretnej sprawie mówca uzyska akceptację Senatu na przedłużenie czasu przemówienia.

2. W debacie nad daną sprawą senator może zabierać głos tylko dwa razy. Powtórne przemówienie senatora w tej samej sprawie nie może trwać dłużej niż 5 minut.

3. O przedłużeniu czasu przemówienia lub o dodatkowym udzieleniu mówcy głosu decyduje Marszałek.

4. Marszałek może podjąć decyzję o skreśleniu z protokołu wypowiedzi senatora, któremu nie udzielił głosu lub który kontynuował przemówienie po odebraniu mu głosu.

Art. 41. 1. Marszałek Senatu czuwa nad przestrzeganiem w toku obrad Regulaminu Senatu oraz powagi i porządku na sali posiedzeń.

2. Marszałek przywołuje „do porządku” senatora, który zakłóca porządek obrad.

3. Marszałek przywołuje „do porządku z zapisaniem do protokołu” senatora, który dopuścił się ciężkiego naruszenia porządku obrad.

4. Marszałek może podjąć decyzję o wykluczeniu senatora z posiedzenia, jeżeli senator zakłóca porządek obrad, pomimo że na tym samym posiedzeniu został już przywołany „do porządku z zapisaniem do protokołu”.

5. W przypadkach określonych w ust. 4 Marszałek może zarządzić przerwę w obradach.

6. Od decyzji Marszałka Senatu senator może odwołać się do Prezydium Senatu lub Senatu, które rozstrzygają sprawę po zasięgnięciu opinii Komisji Regulaminowej i Spraw Senatorskich.

7. Do czasu rozstrzygnięcia sprawy senator nie bierze udziału w posiedzeniu, na którym zapadła decyzja o wykluczeniu.

8. O sposobie załatwienia odwołania Prezydium Senatu zawiadamia Senat nie później niż na następnym posiedzeniu. Decyzja Prezydium Senatu jest ostateczna.

Art. 42. 1. Poza porządkiem dziennym posiedzenia lub w związku z debatą Marszałek Senatu udziela głosu jedynie dla zgłoszenia wniosku formalnego, repliki, oświadczenia osobistego lub sprostowania błędnie zrozumianej lub nieściśle przytoczonej wypowiedzi. Wystąpienie takie nie może trwać dłużej niż 3 minuty.

2. Do wniosków formalnych zalicza się wnioski o:

- 1) ogłoszenie przerwy, odroczenie lub zamknięcie posiedzenia,
- 2) uchwalenie tajności posiedzenia,
- 3) zamknięcie listy zgłoszonych mówców,
- 4) odroczenie lub zamknięcie dyskusji,
- 5) przejście do porządku obrad,
- 6) odesłanie do komisji,
- 7) głosowanie bez dyskusji,
- 8) uzupełnienie lub zmianę porządku obrad,
- 9) zmianę sposobu prowadzenia obrad, dyskusji i przeprowadzenia głosowania,
- 10) ograniczenie czasu przemówień,
- 11) stwierdzenie quorum,
- 12) policzenie głosów.

3. Wniosek formalny powinien zawierać żądanie i związane uzasadnienie.

4. O przyjęciu lub odrzuceniu wniosku formalnego Senat rozstrzyga po wysłuchaniu wnioskodawcy i ewentualnie jednego przeciwnika wniosku.

5. Oświadczenie osobiste, o którym mowa w ust. 1, nie może dotyczyć spraw będących przedmiotem porządku obrad bieżącego posiedzenia Senatu.

6. Oświadczenia osobiste senatorów, jeżeli zawierają określone wnioski i uwagi pod adresem odpowiednich władz, kierowane są przez Kancelarię Senatu do adresatów w prośbą o zapoznanie się i zajęcie stanowiska.

Art. 43. 1. Poza kolejnością mówców Marszałek udziela głosu Prezesowi Rady Ministrów, członkom Rady Ministrów oraz ministrom stanu, ilekroć tego zażądają.

2. Poza kolejnością mówców Marszałek udziela głosu również osobom wymienionym w art. 29 ust. 2 i art. 30 ust. 2 oraz może udzielić głosu zaproszonym przez Prezydium Senatu gościom.

Art. 44. Poza kolejnością mówców Marszałek może udzielić głosu sprawozdawcy i przewodniczącemu komisji, która opracowywała sprawozdanie.

Art. 45. 1. Sprawozdawca, przedstawiając Senatowi projekt uchwały, omawia zgłoszone poprawki, wyjaśniając skutki wiążące się z ich uchwaleniem oraz istniejące między nimi powiązania lub sprzeczności.

2. Po wyczerpaniu listy mówców Marszałek Senatu zamyka dyskusję i zarządza przerwę celem umożliwienia właściwej komisji ustosunkowania się do zgłoszonych w toku debaty propozycji.

3. Po przerwie mogą zabrać głos jedynie sprawozdawcy i wnioskodawcy.

Rozdział 3 Głosowanie

Art. 46. 1. Po zamknięciu debaty lub wystąpieniu sprawozdawcy komisji Marszałek Senatu oznajmia, że Senat przystępuje do głosowania. Od tej chwili można zabierać głos tylko dla zgłoszenia lub uzasadnienia wniosku formalnego o sposobie lub porządku głosowania.

2. Głosowanie odbywa się przy użyciu aparatury elektronicznej rejestrującej indywidualne stanowiska głosujących senatorów i polega na:

- 1) jednoczesnym naciśnięciu przycisku aparatury i podniesieniu ręki (głosowanie jawne) albo
- 2) naciskaniu przycisku aparatury w miarę wywoływania nazwisk w porządku alfabetycznym i bieżącym ujawnianiu na tablicy świetlnej stanowiska poszczególnych senatorów (głosowanie imienne).

3. Na wniosek Marszałka Senatu lub na wniosek co najmniej 20 senatorów oraz w przypadku awarii aparatury elektronicznej głosowanie odbywa się bez użycia tej aparatury i polega na:

- 1) podniesieniu ręki przy jednoczesnym zarządzeniu przez Marszałka Senatu obliczenia głosów przez sekretarzy Senatu (głosowanie jawne) albo
- 2) użyciu kart do głosowania podpisanych imieniem i nazwiskiem senatora (głosowanie imienne).

4. Głosowanie imienne przeprowadza się na wniosek Marszałka Senatu lub na wniosek co najmniej 20 senatorów.

5. Głosowanie imienne przeprowadzane bez użycia aparatury elektronicznej odbywa się przy wykorzystaniu przygotowanej w tym celu urny. Senatorowie kolejno, w porządku alfabetycznym, wezwani przez sekretarza Senatu wrzucają swoje karty do urny. Otwarcia urny oraz obliczenia głosów dokonuje trzech wyznaczonych przez Marszałka Senatu sekretarzy Senatu.

6. Z zastrzeżeniem ust. 7, głosowanie w sprawach personalnych jest tajne i odbywa się przy użyciu opieczętowanych kart do głosowania. Przepis ust. 5 stosuje się odpowiednio.

7. Uchwały w sprawie składu komisji senackich podejmowane są w głosowaniu jawnym.

8. Wyniki głosowania ogłasza Marszałek Senatu. Wyniki głosowania imiennego przeprowadzonego bez użycia aparatury elektronicznej oraz wyniki głosowania tajnego Marszałek ogłasza na podstawie protokołu przedstawionego przez sekretarzy Senatu dokonujących obliczenia głosów. Wyniki głosowania są ostateczne i nie mogą być przedmiotem dyskusji.

Art. 47. 1. Porządek głosowania jest następujący:

- 1) głosowanie nad wnioskiem o odrzucenie ustawy,
- 2) głosowanie nad wnioskiem o przyjęcie ustawy bez poprawek,
- 3) głosowanie nad poprawkami do poszczególnych artykułów lub ustępów według kolejności przepisów ustawy:
 - a) w pierwszej kolejności można poddać pod głosowanie poprawki, których przyjęcie lub odrzucenie rozstrzyga o innych poprawkach; w przypadku przyjęcia poprawki wykluczającej inne poprawki, poprawek tych nie poddaje się pod głosowanie,
 - b) w przypadku zgłoszenia do tego samego przepisu kilku poprawek, jako pierwszą poddaje się pod głosowanie poprawkę najdalej idącą; o kolejności głosowania rozstrzyga Marszałek po zasięgnięciu opinii sprawozdawcy,
 - c) poprawki pociągające za sobą zmiany w innych przepisach poddaje się pod głosowanie łącznie,

4) Marszałek może zarządzić łączne głosowanie nad pewną grupą poprawek, jeżeli nie zgłoszono w tym zakresie wniosku przeciwnego,

5) głosowanie za przyjęciem uchwały w całości ze zmianami wynikającymi z przyjętych poprawek.

2. Marszałek może odroczyć głosowanie nad całością uchwały na czas potrzebny do stwierdzenia, czy wskutek przyjętych poprawek nie zachodzą sprzeczności pomiędzy poszczególnymi przepisami.

3. Senat może postanowić poddanie pod głosowanie uchwały w całości, łącznie z poprawkami, jeżeli nie zgłoszono w tym zakresie sprzeciwu.

4. W razie niepodjęcia uchwały, Senat może przekazać ponownie jej projekt do rozpatrzenia przez właściwe komisje.

Art. 48. 1. Marszałek może odmówić poddania pod głosowanie poprawek do ustawy, które pociągają za sobą obciążenie budżetu państwa, jeżeli wnioskodawca nie wskazał źródeł pokrycia.

2. Wskazanych źródeł pokrycia poprawek pociągających za sobą obciążenie budżetu państwa nie poddaje się pod odrębne głosowanie.

Art. 49. Do głosowania nad innymi uchwałami, rezolucjami, oświadczeniami i apelami przepisy art. 47 stosuje się odpowiednio.

Art. 50. Reasumpcja uchwały jest dopuszczalna tylko w trakcie tego samego posiedzenia Senatu i wyłącznie w przypadku ujawnienia oczywistego błędu w uprzednio podjętej uchwale.

Art. 51. 1. Podjętą przez Senat uchwałę dotyczącą rozpatrywanej ustawy Marszałek Senatu przekazuje Marszałkowi Sejmu.

2. W wypadku przyjęcia poprawek pociągających za sobą obciążenie budżetu państwa, Senat w załączniku do uchwały, o której mowa w ust. 1, wskazuje źródła pokrycia tych obciążeń.

Dział VI

KOMISJE I ICH CZŁONKOWIE

Art. 52. 1. Pierwsze posiedzenie komisji zwołuje i prowadzi Marszałek Senatu. Na posiedzeniu tym komisja wybiera ze swego składu kandydata na przewodniczącego.

2. Przewodniczący organizuje pracę komisji i jest odpowiedzialny za jej działalność.

3. W przypadku nieobecności przewodniczącego obowiązki przewidziane w ust. 2 i 5 pełni jego zastępca.

4. Sekretarz prowadzi protokół i jest odpowiedzialny za dokumentację komisji.

5. W imieniu komisji dokumenty podpisuje przewodniczący.

Art. 53. 1. Posiedzenia komisji odbywają się w terminach określonych przez samą komisję lub jej przewodniczącego. Na wniosek Marszałka Senatu, Prezydium Senatu lub pisemny wniosek jednej czwartej ogólnej liczby członków komisji przewodniczący jest obowiązany zwołać posiedzenie w celu rozpatrzenia określonej sprawy.

2. W posiedzeniach komisji mogą uczestniczyć bez prawa głosowania senatorowie nie będący jej członkami, jak również posłowie, członkowie rządu oraz — za zgodą przewodniczącego — przedstawiciele prasy, radia i telewizji.

3. Przewodniczący komisji zlecają sporządzenie opinii i zapraszają do udziału w posiedzeniach ekspertów oraz inne osoby według własnego uznania.

Art. 54. 1. Uchwały komisji zapadają większością głosów w obecności co najmniej 1/3 jej członków. W przypadku równej liczby głosów decyduje głos przewodniczącego. Wnioskiem mniejszości komisji jest wniosek, który uzyska poparcie co najmniej dwóch senatorów.

2. W przypadku wspólnych obrad komisji podejmowanie uchwał wymaga obecności co najmniej 2/5 członków każdej z obradujących komisji.

Dział VII

POSTĘPOWANIE W SPRAWIE USTAW UCHWALONYCH PRZEZ SEJM

Art. 55. 1. Marszałek Senatu kieruje tekst ustawy uchwalonej przez Sejm do właściwej komisji senackiej.

2. Komisje po rozpatrzeniu ustawy przygotowują w terminie nie dłuższym niż 2 tygodnie projekt uchwały Senatu w sprawie ustawy uchwalonej przez Sejm, w którym proponują:

- przyjęcie ustawy bez poprawek albo
- wprowadzenie do jej tekstu poprawek, albo
- odrzucenie ustawy.

3. W wypadku zaproponowania poprawek pociągających za sobą obciążenia budżetu państwa, komisje wskazują źródła pokrycia.

4. Przewodniczący komisji może wystąpić do Prezydium Senatu o przedłużenie terminu określonego w ust. 2.

Art. 56. 1. Uchwałę w sprawie ustawy pilnej Senat podejmuje w ciągu 7 dni od dnia jej przekazania.

2. Do postępowania w sprawie ustawy pilnej nie mają zastosowania art. 16 ust. 4 pkt 1 i 2 oraz terminy określone w art. 29 ust. 2, art. 31 ust. 2 i art. 55 ust. 2.

Dział VIII

POSTĘPOWANIE W SPRAWIE USTAWY BUDŻETOWEJ

Art. 57. 1. Ustawę budżetową Marszałek Senatu kieruje do komisji senackich.

2. Komisje senackie, po rozpatrzeniu właściwych części budżetowych, przekazują swoje opinie Komisji Gospodarki Narodowej, która na ich podstawie przygotowuje projekt uchwały Senatu, w którym proponuje:

- przyjęcie ustawy bez poprawek albo
- wprowadzenie poprawek.

3. Nieuwzględnienie przez Komisję Gospodarki Narodowej opinii, o których mowa w ust. 2, wymaga uzasadnienia.

Art. 58. Uchwałę w sprawie ustawy budżetowej Senat podejmuje w ciągu 20 dni od dnia jej przekazania.

Art. 59. W trakcie postępowania nad ustawą budżetową komisje mogą przesłuchiwać upoważnionych przedstawicieli właściwych resortów.

Dział IX

POSTĘPOWANIE W SPRAWIE INICJATYW USTAWODAWCZYCH SENATU I INNYCH UCHWAŁ

Art. 60. 1. Senat podejmuje postępowanie w sprawie inicjatywy ustawodawczej:

- 1) w wyniku obrad, w trakcie których stwierdzono celowość podjęcia inicjatywy ustawodawczej,
- 2) w wyniku przyjęcia złożonej przez senatora propozycji podjęcia inicjatywy ustawodawczej w trybie art. 32 ust. 2,
- 3) w wyniku złożenia do Prezydium Senatu przez komisję lub 10 senatorów ze wskazaniem reprezentanta — wniosku wraz z projektem ustawy i jej uzasadnieniem o podjęcie inicjatywy ustawodawczej w trybie art. 31 ust. 3.

2. O podjęciu inicjatywy ustawodawczej Marszałek Senatu zawiadamia Marszałka Sejmu oraz Prezesa Rady Ministrów.

Art. 61. 1. Uzasadnienie projektu ustawy powinno zawierać:

- 1) wyjaśnienie celu ustawy,
- 2) przedstawienie rzeczywistego stanu w dziedzinie, która ma zostać uregulowana,
- 3) wykazanie różnic pomiędzy dotychczasowym a przewidywanym stanem prawnym,
- 4) przedstawienie oczekiwanych skutków społecznych, gospodarczych, finansowych i prawnych,
- 5) przedstawienie założeń podstawowych aktów wykonawczych do ustawy,
- 6) informację o wyniku przeprowadzonych uzgodnień i konsultacji rozwiązań przewidzianych w projekcie.

2. Prezydium Senatu może zwrócić się do senatora będącego reprezentantem wnioskodawców projektu o uzupełnienie treści uzasadnienia, jeżeli nie spełnia ono wymagań określonych w ust. 1.

Art. 62. 1. Propozycje zgłoszone w trybie art. 60 ust. 1 Prezydium Senatu kieruje do rozpatrzenia przez Komisję Inicjatyw i Prac Ustawodawczych oraz właściwą komisję, które ustosunkowują się do projektu i przygotowują projekt wraz z uzasadnieniem.

2. Komisje, po rozpatrzeniu projektu ustawy, przedstawiają Prezydium Senatu swoje stanowisko w sprawie podjęcia inicjatywy ustawodawczej. W przypadku pozytywnego stanowiska komisji, Prezydium Senatu wnosi projekt ustawy w miarę możliwości pod obrady najbliższego posiedzenia Senatu. Negatywne stanowisko komisji przedstawiane jest Senatowi w formie sprawozdania.

Art. 63. 1. Na posiedzeniu plenarnym Senatu projekt ustawy przedstawia senator reprezentujący wnioskodawców projektu; następnie przedstawiane są sprawozdania Komisji Inicjatyw i Prac Ustawodawczych oraz merytorycznie właściwej komisji.

2. Po wyczerpaniu listy mówców Marszałek zarządza przerwę w debacie w celu umożliwienia merytorycznie właściwej komisji oraz Komisji Inicjatyw i Prac Ustawodawczych ustosunkowania się do zgłoszonych propozycji.

3. Na kolejnym posiedzeniu Senatu po zreferowaniu stanowiska komisji i wyczerpaniu listy mówców Marszałek Senatu zamyka dyskusję i ponownie zarządza przerwę, po której mogą zabrać głos wyłącznie sprawozdawcy.

4. Głosowanie nad uchwałą w sprawie inicjatywy ustawodawczej odbywa się na zasadach określonych w art. 47.

Art. 64. 1. Uchwałę o wniesieniu inicjatywy ustawodawczej Marszałek Senatu przekazuje Marszałkowi Sejmu.

2. O wniesieniu do Sejmu inicjatywy ustawodawczej Marszałek Senatu zawiadamia Prezesa Rady Ministrów.

Art. 65. 1. Komisja lub senatorowie składają do Prezydium Senatu propozycje podjęcia w określonej sprawie uchwały Senatu w formie rezolucji, oświadczenia, deklaracji lub apelu, dołączając projekt propozycji.

2. Do postępowania w sprawie uchwał wymienionych w ust. 1 stosuje się odpowiednio art. 60—64.

Dział X

WYBÓR ORAZ WYRAŻENIE ZGODY NA POWOŁANIE I ODWOŁANIE ORGANÓW PAŃSTWOWYCH

Art. 66. 1. Senat podejmuje uchwałę w sprawie wyrażenia zgody na powołanie i odwołanie Prezesa Najwyższej Izby Kontroli.

2. Senat, przed podjęciem uchwały, o której mowa w ust. 1, może wezwać kandydata na stanowisko Prezesa lub urzędującego Prezesa do złożenia wyjaśnień i udzielenia odpowiedzi na pytania senatorów.

3. Uchwałę Senatu w sprawie określonej w ust. 1 Marszałek Senatu przekazuje Marszałkowi Sejmu.

Art. 67. 1. Senat podejmuje uchwałę w sprawie wyrażenia zgody na powołanie Rzecznika Praw Obywatelskich

w ciągu miesiąca od dnia przekazania Senatowi uchwały Sejmu o powołaniu Rzecznika Praw Obywatelskich.

2. Przepisy art. 66 ust. 2 i 3 stosuje się odpowiednio.

Art. 68. Senat wybiera dwóch senatorów do składu Krajowej Rady Sądownictwa.

Art. 69. Senat powołuje dwóch członków Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji.

Dział XI

KANCELARIA SENATU

Art. 70. Kancelaria Senatu wykonuje zadania organizacyjno-techniczne związane z działalnością Senatu i jego organów oraz udziela pomocy senatorom w wykonywaniu mandatu senatorskiego.

Art. 71. Do zakresu działania Kancelarii Senatu należy w szczególności:

- 1) przygotowywanie i przedstawianie Prezydium Senatu wniosków, opinii i uwag w sprawach będących przedmiotem prac Senatu i jego organów, dbanie o zachowanie terminów i porządku obrad Senatu i komisji senackich oraz o stosowanie Regulaminu Senatu,
- 2) gromadzenie i udostępnianie materiałów dla senatorów, przygotowywanie oraz przedstawianie właściwym organom Senatu opracowań i materiałów wspomagających działalność Senatu i jego organów, inicjowanie takich opracowań i materiałów oraz koordynowanie prac ekspertów senackich,
- 3) zapewnienie organizacyjnych oraz technicznych warunków działania Senatu i jego organów,
- 4) zapewnienie techniczno-organizacyjnych i finansowych warunków działalności biur senatorskich lub innych jednostek organizacyjnych do obsługi terenowej senatorów,

- 5) przygotowanie projektu budżetu Kancelarii Senatu i sporządzanie sprawozdań z jego wykonania.

Art. 72. 1. Kancelarią Senatu kieruje Szef Kancelarii Senatu.

2. Szef Kancelarii Senatu jest zwierzchnikiem służbowym wszystkich pracowników Kancelarii Senatu.

3. Marszałek Senatu w drodze zarządzenia wydaje w stosunku do pracowników Kancelarii Senatu przepisy przewidziane w art. 2 pkt 1, art. 4 ust. 3, art. 7 ust. 6, art. 20 ust. 4, art. 21 ust. 3, art. 22 ust. 2, art. 26 ust. 2 i art. 36 ust. 7 ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz. U. Nr 31, poz. 214, z 1984 r. Nr 35, poz. 187, z 1988 r. Nr 19, poz. 132, z 1989 r. Nr 4, poz. 24, Nr 34, poz. 178 i 182, z 1990 r. Nr 20, poz. 121, z 1991 r. Nr 55, poz. 234, Nr 88, poz. 400 i Nr 95, poz. 425 oraz z 1992 r. Nr 54, poz. 254 i Nr 90, poz. 451).

Art. 73. Organizację Kancelarii Senatu określa statut Kancelarii Senatu, uchwalany na wniosek Szefa Kancelarii Senatu w trybie art. 9 pkt 11.

Dział XII

PRZEPISY KOŃCOWE

Art. 74. Zmiana niniejszej uchwały może nastąpić na wniosek Prezydium Senatu, Komisji Regulaminowej i Spraw Senatorskich lub co najmniej 10 senatorów.

Art. 75. Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

Art. 76. Traci moc uchwała Senatu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej z dnia 4 lipca 1989 r. w sprawie organów Senatu (Monitor Polski Nr 22, poz. 161 i Nr 26, poz. 206 oraz z 1990 r. Nr 27, poz. 216).